

«Здавайте кров, нехай у світі пульсує життя»

Безпечна кров є цінним ресурсом будь-якої країни. Переливання крові дає змогу щорічно рятувати мільйони людей, життя яких залежить від тих, хто приймає свідоме рішення - здати кров.

Щорічно 14 червня в усьому світі, і в Україні зокрема, традиційно відзначається **Всесвітній день донора крові**, який координується ВООЗ, Міжнародною федерацією товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Міжнародним товариством з переливання крові і Міжнародною Федерацією організацій донорів крові. Ця дата пов'язана з днем народження австрійського лікаря та імунолога Карла Ландштейнера (1868-1943), який у 1930 році був відзначений Нобелівською премією з фізіології та медицини за відкриття груп крові людини.

Відзначення **Дня донора** було започатковано 14 червня 2004 року з метою привернути увагу суспільства до питання щодо потреб людства у безпечній крові та її компонентів, а також підвищити обізнаність громадян щодо необхідності безпеки крові і виразити подяку усім донорам, які добровільно і безоплатно здають свою кров заради спасіння життя інших.

У травні 2005 року на Всесвітній Асамблеї охорони здоров'я прийнято заяву щодо прихильності і підтримки добровільного донорства крові та резолюцію щодо відзначення Всесвітнього дня донора *щорічно* 14 червня. Кожного року День донора проходить під певним гаслом. **Девіз 2021 року - «Здавайте кров, нехай у світі пульсує життя».**

Щорічно у світі донорами здається понад 117 мільйонів **донацій крові**, приблизно половина з них збирається у країнах з високим рівнем доходу, де проживає 16% населення земної кулі. Тобто 62 країни забезпечують запаси крові на 100% завдяки добровільним безоплатним донорам. За 2019 рік донорами стали 1,3 млн людей.

Відповідні та надійні резервні запаси крові можливо забезпечити лише на стійкій основі регулярного, добровільного і безоплатного донорства. До того ж, такі донори крові є найбільш безпечною групою донорів, адже серед них фіксується найнижча розповсюдженість інфекцій, що передаються через кров.

Необхідність в переливанні крові за життєвими показниками виникає у людей щосекунди. Хоча потреба у донорській крові є загальною, доступ до неї тих, хто її потребує, загальним не є. Особливо гостро нестача донорської крові найбільше відчувається у країнах, що розвиваються, де проживає більшість населення світу.

Нажаль, але в Україні донорів втричі менше, ніж рекомендує ВООЗ, адже 70% українських донорів здають кров лише один раз. Про гостру потребу донорської крові більшість людей дізнається лише тоді, коли близька людина потрапляє у біду і терміново потребує переливання крові.

Організацію донорства в Україні регулює закон «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові» від 30.09.2020 № 931- IX (Закон № 931), який набув чинності з 25 січня 2021 року. Держава гарантує захист прав донорів та охорону їхнього здоров'я, а також надає певні пільги. (Закон №239/95-ВР від 23.06.1995 втратив чинність).

Забезпечити своєчасне постачання безпечної крові до пацієнта можливо лише за однієї умови – якщо українці будуть готові не лише стати добровільними донорами і безоплатно здати свою кров, а й робитимуть це регулярно.

Питання організації донорства і заготівлі крові є дуже актуальним й для Третьої Черкаської міської лікарні швидкої медичної допомоги, ліжковий фонд якої налічує 555 ліжок, з них 295, більше половини, - хірургічні. В лікарні широко застосовується гемотрансфузійна терапія - у 2020 році, наприклад, перелито крові (еритроцитів) майже 217 літрів, свіжозамороженої плазми – понад 169 л.

Кабінет переливання крові функціонує у лікарні з перших днів роботи закладу (1978 – 2005рр. – відділення переливання крові, у 2005

році реорганізовано в пункт переливання крові, з 2008 – кабінет у складі відділення екстракорпоральних методів детоксикації).

Головне завдання кабінету - забір та заготівля крові, забезпечення лікарні кров'ю та кровозамінниками, залучення донорів і робота з ними, організація та пропаганда донорства.

До залучення безоплатних донорів серед медпрацівників лікарні та родичів пацієнтів активно долучаються усі відділення, особливо хірургічного профілю. Щорічно до кабінету переливання звертається близько 900 донорів – переважно це родичі пацієнтів.

За 5 місяців 2021 року до кабінету звернулося 457 донорів, з них 120 - постійні донори (здають кров кожні 2 місяці, одноразова доза – 450 грам). Серед донорів чимало працівників «Азоту», «Юрія-фарм», водії станції швидкої медичної допомоги, мешканці Червоної слободи та працівники лікарні – 46 осіб, четверо з них мають звання **«Почесний донор»**. Це *Хижняк Віталій Борисович* – старший фельдшер відділення екстреної медичної допомоги (приймальне відділення), *Лотарева Антоніна Анатоліївна* – молодша медсестра цього ж відділення, *Бурнашова Ольга Павлівна* – сестра медична фізіотерапевтичного відділення, *Михайловська Світлана Павлівна* – молодша медсестра рентген відділення.

Основне завдання кабінету:

- Забезпечення закладу компонентами і препаратами донорської крові, кровозамінниками, ізогемаглютинуючими і антирезус сироватками;
- Комплектування, облік і медичне обстеження донорів;
- Апробація заготовленої донорської крові – визначення групової та резус належності крові, гемоглобіну, антигена гепатита В (HB A₀); вивчення активності амінотрансфераз; організація серологічних обстежень; бактеріологічний контроль донорської крові;
- Виготовлення компонентів крові та їх зберігання – еритроцитарної маси та свіжозамороженої плазми (СМП);
- Зберігання, контроль якості, видача у відділення, контроль за станом трансфузіологічної допомоги у відділеннях.

У кабінеті суворо дотримуються усіх вимог **безпеки переливання** крові – обов'язково проводиться загальне обстеження кожного донора, збір анамнезу; визначаються група крові та резус-фактор, гемоглобін, здійснюється ретельний скринінг на гемотрансфузійні інфекції.

Проводяться лабораторні дослідження на гепатит, АЛТ, білірубін. Для подальших обстежень (серологічні на ВІЧ, сифіліс, інфекційні захворювання, бактеріологічний контроль донорської крові тощо) кров

відправляється на СПК (Центр крові «Черкаси-Плазма»), ВІС-лабораторію та інфекційну лікарню. Експедиція кабінету працює цілодобово.

Забір крові здійснюється у спеціальному комфортному приміщенні для донорів з дотриманням усіх санітарно-протиепідеміологічних нормативів.

Перед процедурою взяття крові донори проходять співбесіду щодо анамнезу, загальне обстеження, трохи відпочивають, п'ють солодкий чай з печивом. Після забору крові донор декілька хвилин також знаходиться під наглядом медпрацівника.

Отриману від донора кров розділяють на спеціальному обладнанні на плазму і еритроцити. Плазма заморожується і 6 місяців зберігається в морозильній камері (метод карантинізації). Якщо за цей період у донора не виявлено ніяких протипоказань для використання його крові, ця плазма видається для подальшого використання. Кров (еритроцити) може використовуватися вже через добу. Термін придатності донорської крові 42 дні, але, за звичай, вона використовується у дуже короткий термін.

Кабінет переливання крові відповідає усім санітарним вимогам, має відповідне оснащення і обладнання для здійснення безпечного забору крові і подальшого зберігання її компонентів. У кабінеті зокрема є холодильник, морозильне обладнання, апарат для автоматичного плазмаферезу з комплектом витратних матеріалів, комплект лабораторного обладнання, окремі комфортні приміщення для донорів.

В лікарні наявний запас крові та її компонентів періодично оновлюється і знаходиться під постійним контролем адміністрації. Ведеться облік запасів, розрахунок кількості і перелік з урахуванням специфіки закладу.

За 2020 рік в лікарні заготовлено плазми 192,4 л., еритроцитів – 419. Очікувана потреба на 2021р. : еритроцити – 350 л, плазма – 250 л. За 5 місяців 2021 року заготовлено 234 л.

Відзначення Дня донора може стати початком нової благородної звички – здати кров заради порятунку життя.

ДОНОРОМ КРОВІ МОЖЕ СТАТИ КОЖЕН ЗДОРОВИЙ ГРОМАДЯНИН УКРАЇНИ У ВІЦІ ВІД 18 РОКІВ, ВАГОЮ НЕ МЕНШЕ 50 кг.

Зверніться до найближчої станції переливання крові чи Центру крові, або до Третьої Черкаської міської лікарні швидкої медичної допомоги – кабінет переливання крові знаходиться на 2 поверсі семиповерхового корпусу.

РЕКОМЕНДАЦИИ ДО И ПОСЛЕ ДОНАЦИИ

ДО

ЕДА

- ЖИРНАЯ, ЖАРЕНАЯ, ОСТРАЯ И КОПЧЕНАЯ ПИЩА
- КОЛБАСНЫЕ ИЗДЕЛИЯ
- МЯСНЫЕ, РЫБНЫЕ И МОЛОЧНЫЕ ПРОДУКТЫ
- ЯЙЦА И МАСЛО (В Т.Ч. РАСТИТЕЛЬНОЕ)
- ШОКОЛАД, ОРЕХИ И ФИНИКИ

- СЛАДКИЙ ЧАЙ С ВАРЕНЬЕМ
- СОКИ, МОРСЫ, КОМПОТЫ
- МИНЕРАЛЬНАЯ ВОДА
- ХЛЕБ, СУХАРИ, СУШКИ
- ОТВАРНЫЕ КРУПЫ
- МАКАРОНЫ НА ВОДЕ БЕЗ МАСЛА
- ОВОЩИ И ФРУКТЫ (КРОМЕ БАНАНОВ)

УТРОМ НУЖНО ЛЕГКО ПОЗАВТРАКАТЬ, А НЕПОСРЕДСТВЕННО ПЕРЕД ПРОЦЕДУРОЙ ДОНОРУ ПОЛОЖЕН СЛАДКИЙ ЧАЙ.

ЗАПРЕЩЕНЫ ПЕРЕД СДАЧЕЙ:

АЛКОГОЛЬ

ЛЕКАРСТВА, СОДЕРЖАЩИЕ АСПИРИН И НАЙЗБЕТИКАЛ

КУРЕНИЕ

НЕ СДАВАЙТЕ КРОВЬ:

ПОСЛЕ НОЧНОГО ДЕКУРСТА ИЛИ ПРОСТО БЕССОННОЙ НОЧИ, ПЕРЕД ЭКЗАМЕНАМИ, СОРЕВНОВАНИЯМИ, СДАЧЕЙ ПРОЕКТА

ПРИ СЕБЕ ИМЕТЬ:

ОРИГИНАЛ ПАСПОРТА ИЛИ ДРУГОЕ УДОСТОВЕРЕНИЕ ЛИЧНОСТИ (ВОЕННЫЙ БИЛЕТ) / ВРЕМЕННОЕ УДОСТОВЕРЕНИЕ ЛИЧНОСТИ ГРАЖДАНИНА РФ (ФОРМЫ №2П) (ПАСПОРТ МОРИЯКА)

ПОСЛЕ

ПОСИДИТЕ РАССЛАБЛЕННО
ЕСЛИ ВЫ ЧУВСТВУЕТЕ ГОЛОВОКРУЖЕНИЕ
ИЛИ СЛАБОСТЬ, ОБРАТИТЕСЬ К ПЕРСОНАЛУ.

ВОЗДЕРЖИТЕСЬ ОТ КУРЕНИЯ В ТЕЧЕНИЕ ЧАСА

НЕ СНИМАЙТЕ
ПОВЯЗКУ

3-4
часа

ТРАНСПОРТ

ОГРАНИЧЕНИЯ
ПОСЛЕ ДОНАЦИИ:

ЧЕРЕЗ 2 ЧАСА

ОГРАНИЧЕНИЙ НЕТ

1
день

НЕ ЗАНИМАЙТЕСЬ ЗНАЧИТЕЛЬНЫМ ФИЗИЧЕСКИМ НАГРУЗКАМ, ВОЗДЕРЖИТЕСЬ ОТ УПОТРЕБЛЕНИЯ АЛКОГОЛЯ

2
дня

СТАРАЙТЕСЬ ОБИЛЬНО И РЕГУЛЯРНО ПИТАТЬСЯ, УПОТРЕБЛЯЙТЕ ПОВЫШЕННОЕ КОЛИЧЕСТВО ЖИДКОСТИ

ПРИВИВКИ

НЕ РАНЕЕ ЧЕМ ЧЕРЕЗ

10 дней

КАК ЧАСТО МОЖНО СДАВАТЬ КРОВЬ?

МУЖЧИНЫ

5 РАЗ В ГОД

ЖЕНЩИНЫ

4 РАЗА В ГОД

МИНИМАЛЬНЫЕ ИНТЕРВАЛЫ МЕЖДУ РАЗЛИЧНЫМИ ВИДАМИ ДОНОРСТВА (В ДНЯХ):

ИСХОДНЫЕ ПРОЦЕДУРЫ	ПОСЛЕДУЮЩИЕ ПРОЦЕДУРЫ			
	КРОВОДАЧА	ПЛАЗМАФЕЗ	ТРОМБОЦИТАФЕЗ	ЛЕЙКОЦИТАФЕЗ
КРОВОДАЧА	60	30	30	30
ПЛАЗМАФЕЗ	14	14	14	14
ТРОМБОЦИТАФЕЗ	14	14	14	14
ЛЕЙКОЦИТАФЕЗ	30	14	14	30

Використана література:

1. Закон України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові» від 30.09.2020 № 931- IX (Закон № 931).
2. Гарантії працівникам-донорам : Пам'ятка. // Кадровик – 01. – 2021. - №3. – С.40.
3. Догадина О. Новий закон про донорів: чотири кадрових кейси. // Кадровик – 01. – 2021. - №3. – С. 41-45.
4. Кравченко Л. Донор у закладі: надаємо пільги та оплачуємо відсутність. // Управління закладом охорони здоров'я. – 2019. - №3. – С.21-24.
5. Як стати донором. // Журнал головної медичної сестри. – 2018. - №6. – С.66 - 69.

14.06.2021.